

Bryssel den 29 september 2023
(OR. en)

13287/23

**Interinstitutionellt ärende:
2023/0179(NLE)**

**SOC 633
EMPL 452
EDUC 363
JEUN 227
ECOFIN 911
MI 776
FISC 204**

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Ärende:	Rådets rekommendation om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin – Politisk överenskommelse

I. INLEDNING

1. Den 13 juni 2023 förelade kommissionen rådet ett förslag till rådets rekommendation om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin. Syftet med rekommendationen är att verka för tillgång till arbetsmarknaden och social inkludering genom att vägleda medlemsstaterna i främjandet av politiska ramar och regelverk. Den sociala ekonomin har utvecklats i varierande grad i medlemsstaterna och har en potential som i stor utsträckning fortfarande är outnyttjad.

2. Detta förslag grundar sig på artikel 292 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, jämförd med artikel 149 och artikel 153 h och j. Rådet ska fatta beslut med kvalificerad majoritet.
3. Förslaget till rådets rekommendation om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin meddelades i den handlingsplan för den sociala ekonomin¹ som Europeiska kommissionen presenterade 2021. Handlingsplanen innehöll åtgärder för att stärka den sociala innovationen samt stärka den sociala ekonomin och dess organisationsmodeller och vidareutveckla dess förmåga att driva på den ekonomiska och sociala förändringen. I rådets slutsatser från 2015 om främjandet av den sociala ekonomin som en viktig drivande faktor för ekonomisk och social utveckling i Europa² enades man om betydelsen av att främja den sociala ekonomin, och kommissionen uppmanades att vidta åtgärder för att främja sektorns utveckling. Detta förslag är ett svar på den uppmaningen.

II. BEHANDLING

4. Rekommendationen omfattar åtgärder som främjar den sociala ekonomins roll för arbetsmarknadsintegration och social delaktighet samt åtgärder som stöder en gynnsam miljö, med hänsyn till tillgång till finansiering, marknader och offentlig upphandling, statligt stöd och beskattning. Den omfattar även åtgärder för att öka sektorns synlighet och erkännande. Dessa åtgärder stöder principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter och de efterföljande målen för sysselsättning, kompetens och fattigdomsminskning.

¹ Meddelande från kommissionen, *Bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala ekonomin* (COM(2021) 778 final).

² Rådets slutsatser om främjandet av den sociala ekonomin som en viktig drivande faktor för ekonomisk och social utveckling i Europa (15071/15).

5. Kommissionen presenterade förslaget vid mötet i arbetsgruppen för sociala frågor den 10 juli 2023. Arbetsgruppen diskuterade förslaget vid mötena den 11 och 26 september. Ordförandeskapet presenterade muntligen ett uppdaterat kompromissförslag vid arbetsgruppens möte den 26 september. Förslaget fick brett stöd. Ett informellt skriftligt samråd avslutades den 28 september med enhälligt stöd för ordförandeskapets kompromisstext, som återges i bilagan. Numreringen av punkterna i texten har ordnats i ordningsföljd.
6. De viktigaste ändringarna av kommissionens förslag återspeglar medlemsstaternas önskemål om att a) bredda definitionernas räckvidd, b) ytterligare framhålla den sociala ekonomins roll för att stödja en rättvis digital och grön omställning och social sammanhållning, c) erkänna den roll som den sociala ekonomin kan spela i det internationella samarbetet, d) anpassa de formuleringar som används, särskilt i avsnittet om beskattning, samt e) göra vissa anpassningar när det gäller genomförandetidsplanen samt övervakning och utvärdering.
7. Eftersom juristlingvisterna inte hade möjlighet att granska texten före överlämnandet till Coreper och rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 9 oktober uppmanas Coreper och rådet att nå en politisk överenskommelse om texten i bilagan.
8. Efter den politiska överenskommelsen kommer utkastet till rekommendation att granskas av juristlingvisterna och läggas fram för antagande som I/A-punkt vid ett kommande rådsmöte.
9. När rekommendationen har antagits kommer den att offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

III. SLUTSATS

10. Mot bakgrund av det ovanstående uppmanas Coreper att

- a) bekräfta överenskommelsen i arbetsgruppen för sociala frågor om förslaget enligt bilagan till denna not,
 - b) rekommendera rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) att vid mötet den 9 oktober 2023 nå en politisk överenskommelse om rådets rekommendation om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin.
-

2023/0179 (NLE)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION**om utveckling av ramvillkor för den sociala ekonomin**

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292 jämförd med artiklarna 149 och 153 h och j,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande³,

av följande skäl:

- (1) I den europeiska pelaren för sociala rättigheter⁴ som proklamerades den 17 november 2017 fastställs ett antal principer som stöd för rättvisa och välfungerande arbetsmarknader och välfärdssystem. Dessa omfattar princip 1 om rätten till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande, princip 2 om jämställdhet, princip 3 om lika möjligheter, princip 4 om aktiva arbetsmarknadsåtgärder, princip 5 om trygg och anpassningsbar anställning samt principerna 11 och 16–20 om socialt skydd och inkludering av barn, personer med funktionsnedsättning och hemlösa samt tillgång till väsentliga tjänster, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg.

³ Yttrande från Regionkommittén – *Att skapa en gynnsam miljö för den sociala ekonomin – det lokala och regionala perspektivet* (CDR 5492/2022).

⁴ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021) 102 final).

- (2) I juni 2021 välkomnade Europeiska rådet, i linje med Portoförklaringen⁵, EU:s överordnade mål för 2030 i handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter⁶. Dessa mål är att sysselsättningsgraden ska vara minst 78 %, att minst 60 % av alla vuxna ska delta i utbildning varje år och att antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning ska minska med minst 15 miljoner (av vilka minst fem miljoner barn). Medlemsstaterna har därefter fastställt nationella mål inom alla tre områden för att bidra till att uppnå dessa gemensamma mål.
- (3) Trots de framsteg som gjorts under det senaste årtiondet för att minska fattigdom och social utestängning befann sig fortfarande 95,4 miljoner människor i riskzonen 2021. Risken att drabbas av fattigdom har ökat för människor som lever i (nästan) arbetslösa hushåll, och fattigdomens djup och varaktighet har förvärrats i många medlemsstater. För att minska detta problem behövs sysselsättning som är hållbar och av god kvalitet. Den sociala ekonomins funktionssätt, åtgärder och mål ger den en central roll när det gäller att förbättra social inkludering och främja lika tillgång till arbetsmarknaden. Därför bidrar den till att den europeiska pelaren för sociala rättigheter kan genomföras med lyckat resultat.

⁵ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter* (COM(2021) 102 final).

- (4) Enheter inom den sociala ekonomin kan skapa och bevara arbetstillfällena. De bidrar till att missgynnade grupper inkluderas i samhället och på arbetsmarknaden samt att alla får lika möjligheter. Detta är i linje med ramen för en inkluderande återhämtning som tydliggjordes i rådets beslut (EU) 2022/2296⁷ om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. De kan driva på den hållbara ekonomiska och industriella utvecklingen och främja medborgarnas aktiva deltagande i samhället. De ger även ett betydande bidrag till Europas välfärdssystem genom att komplettera offentliga tjänster, ingjuta nytt liv på landsbygden och i avfolkade områden samt spela en viktig roll i internationell utvecklingspolitik.
- (5) Den 9 december 2021 antog kommissionen en handlingsplan för den sociala ekonomin⁸. Handlingsplanen bidrar till kommissionens prioritering att bygga upp en ekonomi för människor och är i linje med rådets slutsatser från 2015 om främjandet av den sociala ekonomin som en viktig drivande faktor för ekonomisk och social utveckling i Europa⁹. I handlingsplanen lägger kommissionen fram konkreta åtgärder som ska genomföras både på EU-nivå och nationell nivå. Syftet med åtgärderna är att främja social innovation samt stödja utvecklingen av den sociala ekonomin och frigöra dess omvandlande sociala och ekonomiska kraft. Tyngdpunkten i åtgärderna ligger på att skapa rätt förutsättningar för att den sociala ekonomin ska kunna blomstra, skapa möjligheter för enheter inom den sociala ekonomin, vilket innefattar företag och andra former av organisationer, att starta och utveckla verksamheter samt säkerställa att den sociala ekonomin och dess potential blir mer synlig. Europaparlamentet välkomnade handlingsplanen i sin resolution av den 6 juli 2022¹⁰.

⁷. Rådets beslut (EU) 2022/2296 av den 21 november 2022 om riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik (EUT L 304, 24.11.2022, s. 67).

⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala ekonomin* (COM(2021) 778 final).

⁹ Rådets slutsatser om främjandet av den sociala ekonomin som en viktig drivande faktor för ekonomisk och social utveckling i Europa (15071/15).

¹⁰ Europaparlamentets resolution av den 6 juli 2022 om EU:s handlingsplan för den sociala ekonomin (2021/2179(INI)).

- (6) Den 18 april 2023 antog Förenta nationerna en resolution om främjande av den sociala och solidariska ekonomin för hållbar utveckling, som innehåller en allmän definition av den sociala och solidariska ekonomin och en färdplan för att stödja utvecklingen av den sociala och solidariska ekonomin på global nivå. Andra internationella organisationer har också antagit strategier för utvecklingen av den sociala ekonomin, till exempel resolutionen om anständigt arbete och den sociala och solidariska ekonomin, som antogs vid Internationella arbetsorganisationens 110:e internationella arbetskonferens den 10 juni 2022, och OECD:s rekommendation om social och solidarisk ekonomi och social innovation, som också antogs den 10 juni 2022.
- (7) Den sociala ekonomin, som i vissa medlemsstater även kallas den solidariska ekonomin och/eller den sociala och solidariska ekonomin, omfattar en mängd enheter som inrymmer olika företags- och organisationsmodeller och som prioriterar samhällliga ändamål, inbegripet sociala och miljömässiga mål, framför vinst. Enheter inom den sociala ekonomin och definitionen av dem kan variera något mellan medlemsstaterna och kan ha olika rättslig form och status, exempelvis kooperativ, ömsesidiga bolag, föreningar, stiftelser och sociala företag. De delar de gemensamma principerna om att återinvestera alla eller den största delen av vinsterna för sociala och/eller miljömässiga syften och att verka genom demokratisk och/eller delaktighetsbaserad styrning. De särskilda former för styrning och förvaltning som enheter inom den sociala ekonomin har skiljer sig åt beroende på deras typ, storlek och sammanhang för verksamheten. Principen om demokratisk eller delaktighetsbaserad styrning antar därför olika former, från att medlemmar deltar direkt i styrningsprocesserna till att medlemmars eller partners medverkan är representativ i olika styrnings- och förvaltningsfunktioner. I kooperativ, ömsesidiga bolag och föreningar yttrar sig denna princip ofta i form av ”en person, en röst”. Beslutsprocesserna hos en enhet inom den sociala ekonomin kännetecknas av en uppsättning kontrollsystem och förhållanden mellan enhetens olika aktörer, såsom ledningspersoner, partner, anställda och förmånstagare. Genom att sammanföra de olika aktörerna verkar enheter inom den sociala ekonomin för att flera berörda parter gör en insats i en anda av deltagande, ansvar och insyn i syfte att nå ett gemensamt mål.

- (8) Enheter inom den sociala ekonomin gör ofta ansträngningar för att skapa ekonomiska möjligheter som främjar social inkludering och integration av missgynnade grupper på arbetsmarknaden, inbegripet personer med funktionsnedsättning och personer som lider av psykisk ohälsa. Företag för arbetsmarknadsintegration är en typ av socialt företag som inriktar sig på att hjälpa dessa grupper att integrera sig i samhället och på arbetsplatsen genom att erbjuda arbetstillfällen på olika kompetensnivåer med inkluderande och flexibla arbetsvillkor. Exempelvis kan språkstöd till migrerande arbetstagare och anpassade arbetsuppgifter och arbetsmiljöer för personer med funktionsnedsättning erbjuda en väg ut ur fattigdom och social utestängning. Dessa arbetstillfällen kan utgöra en språngbräda till andra sektorer på arbetsmarknaden då de bidrar till att undanröja hindren för sysselsättning för långtidsarbetslösa och andra som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.
- (9) Nya företag i den sociala ekonomin kan vara ett kraftfullt verktyg för skapande av nya arbetstillfällen och positiva sociala förändringar. Den sociala ekonomin kan ge möjligheter för vissa underrepresenterade grupper, såsom kvinnor och unga, att komma in på arbetsmarknaden eller bilda sociala företag. Enligt *Global Entrepreneurship Monitor* uppskattas 55 % av de sociala företagen i världen vara män och 45 % kvinnor, medan dubbelt så många män som kvinnor är vanliga egenföretagare. En färsk Eurobarometerstudie om ungdomars uppfattningar om socialt företagande visar att de värdesätter betydelsen av sociala och miljömässiga mål och inkluderande ledarskap. Medlemsstaterna skulle kunna överväga sätt att minimera hämmande faktorer för möjliga företagare, exempelvis genom att säkerställa tillgång till lämpligt socialt skydd. Några medlemsstater har sänkt de sociala avgifterna som ett incitament för enheter inom den sociala ekonomin att anställa personal. Att se till att det finns en stödjande ram för överföring av verksamhet till anställda som kan bilda arbetstagar kooperativ, eller andra relevanta modeller inom den sociala ekonomin som bygger på arbetstagarägande, kan också vara ett sätt att säkerställa att småföretag och familjeföretag fortsätter sin verksamhet samt förhindra att arbetstillfällen försvinner, exempelvis vid omstrukturering. Medlemsstaterna kan också införa underlättande åtgärder så att vanliga företag kan omvandlas till enheter inom den sociala ekonomin.

- (10) Enheter inom den sociala ekonomin främjar även inkludering av unga, särskilt de som inte har sysselsättning eller följer någon utbildning. De tillhandahåller utbildningar, program för kompetensutveckling och lärlingsutbildningar enligt rådets rekommendation av den 15 mars 2018 om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet¹¹, samt sysselsättningsmöjligheter. De bidrar därför till att uppfylla målen i ungdomsgarantin enligt rådets rekommendation av den 30 oktober 2020 om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti¹² och rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet¹³. Genom unionsfinansiering, såsom programmet Europeiska socialfonden+ som inrättats genom förordning (EU) 2021/1057¹⁴, kan enheter inom den sociala ekonomin stödjas i denna roll. I detta syfte har framgångsrika initiativ för samarbete mellan offentliga arbetsförmedlingar och enheter inom den sociala ekonomin genomförts i medlemsstaterna¹⁵. Enheterna spelar en viktig roll i dessa initiativ för att identifiera personer i behov av stöd och ta fram anpassade planer som hjälper dem att integreras socialt och yrkesmässigt, däribland via utbildning och arbetstillfällen.

¹¹ Rådets rekommendation av den 15 mars 2018 om en europeisk ram för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet (EUT C 153, 2.5.2018, s. 1).

¹² Rådets rekommendation av den 30 oktober 2020 om en väg till jobb – en förstärkt ungdomsgaranti och om ersättande av rådets rekommendation av den 22 april 2013 om att inrätta en ungdomsgaranti (EUT C 372, 4.11.2020, s. 1).

¹³ Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om en europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet (EUT C 243, 27.6.2022, s. 10).

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21).

¹⁵ Ett exempel är Belgiens stöd till *collectief maatwerk* som innefattar finansiellt stöd till företag för arbetsmarknadsintegration.

- (11) Enheter inom den sociala ekonomin kan främja rättvisa arbetsvillkor genom att anställda får medverka i enheternas styrning och beslutsfattande. Anställdas arbetsvillkor kan förbättras genom ett främjande av arbetsmarknadsdialogen i den sociala ekonomin. Medlemsstaterna kan främja och bygga vidare på denna del av den sociala ekonomin samt dra nytta av dess kunnande genom att låta enheterna medverka i utformningen och genomförandet av en aktiv arbetsmarknadspolitik¹⁶. Medlemsstaterna kan också undersöka möjligheterna att underlätta för arbetsgivare inom den sociala ekonomin att delta i den sociala dialogen.
- (12) Den sociala ekonomin bidrar till jämlikhetsunionen genom att främja social inkludering av missgynnade och underrepresenterade grupper, till exempel via sociala tjänster samt vård- och omsorgstjänster (inbegripet barnomsorg, hälso-och sjukvård samt långvarig vård och omsorg), subventionerat boende samt stöd för barn och unga med särskilda behov. Enheter inom den sociala ekonomin bidrar till att minska ojämlikhet, såsom skillnader i sysselsättning mellan kvinnor och män, både genom att direkt anställa en stor andel kvinnor och genom att tillhandahålla vård- och omsorgstjänster som ger möjlighet för vårdgivare, som till största delen är kvinnor, att komma ut på arbetsmarknaden. I sin roll som viktig partner till den offentliga sektorn kan den sociala ekonomin lämna ett värdefullt bidrag till utformningen och tillhandahållandet av vård- och omsorgstjänster på särskilda boenden och inom hemtjänsten samt samhällsbaserade vård- och omsorgstjänster. Genom partnerskapsinitiativ kan offentliga myndigheter och enheter inom den sociala ekonomin tillhandahålla kvalitativa, tillgängliga och överkomliga vård- och omsorgstjänster.

¹⁶ Ett exempel är det franska initiativet *Territoires zéro chômeur de longue durée* vars syfte är att bekämpa långtidsarbetslöshet genom att upprätta ideella organisationer i områden med hög långtidsarbetslöshet för att ge fast anställning till personer ur lokalbefolkningen som ska utföra samhällsnyttiga verksamheter, såsom återvinning, barnomsorg och trädgårdsarbete på offentliga platser. Liknande initiativ har inletts i Groningen i Nederländerna och Marienthal i Österrike.

(13) System för yrkesutbildning spelar en viktig roll när det gäller att ge människor de färdigheter som behövs för arbetsplatsen, personlig utveckling och medborgarskap. De medverkar även till att det finns kompetent arbetskraft som kan bidra till en rättvis grön och digital omställning. Enheter inom den sociala ekonomin tillhandahåller arbetstillfällen, utbildning på arbetsplatsen och arbetsbaserade utbildningsprogram som är anpassade efter enskildas och den lokala ekonomins behov. De har möjlighet att hjälpa till att införa individuella utbildningskonton som ett sätt att uppnå de mål som fastställs i rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om individuella utbildningskonton¹⁷. Enheter inom den sociala ekonomin kan också bidra till att minska den nuvarande digitala klyftan mellan könen genom att tillhandahålla riktat stöd som stärker kvinnors digitala färdigheter. Därför kan de bidra till att det finns kompetent och anpassningsbar arbetskraft som kan möta förändringar på arbetsmarknaden, vilket kan underlätta övergången från en anställning till en annan och avhjälpa bristen på arbetskraft, och därigenom bidra till allmän ekonomisk tillväxt. Medlemsstaterna kan utnyttja denna potential när de gör kompetensinventeringar, underlättar utbildning och utformar kursplaner.

¹⁷ Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om individuella utbildningskonton 2022/C 243/03 (EUT C 243, 27.6.2022, s. 26).

- (14) De utmaningar som den gröna och digitala omställningen och demografiska förändringar för med sig måste hanteras på regional och lokal nivå för att ekonomisk, social och territoriell sammanhållning ska kunna uppnås. Enheter inom den sociala ekonomin verkar vanligtvis på gräsrotsnivå i nära kontakt med samhällen, medborgare och de problem som dessa står inför. De verkar ofta som sociala innovatörer och finner lösningar som kan expanderas eller upprepas och som bidrar till systemförändringar. Den sociala ekonomin kan också bidra till Europas strategiska oberoende genom att skapa affärsverksamhet inom strategiska sektorer som främjar lokalsamhällets intressen och behov. Den sociala ekonomin skulle exempelvis kunna erbjuda fortbildning av lågkvalificerade arbetstagare från sektorer som genomgår stora förändringar och tillhandahålla låginkomstgrupper grundläggande varor till överkomliga priser. I avlägsna områden och landsbygdsområden med färre möjligheter till anställning och utbildning kan enheter inom den sociala ekonomin bidra med välbehövliga möjligheter och därmed göra dessa regioner mer attraktiva. Utveckling av EU:s ekosystem för den sociala ekonomin bidrar därför till att minska konsekvenserna av en åldrande befolkning, avfolkning och andra demografiska trender samt främja lokal ekonomisk och industriell utveckling, inbegripet på landsbygden, i avlägsna områden och i EU:s yttersta randområden, såsom inom jordbruk, ekologisk livsmedelsproduktion och den blå ekonomin.

(15) Främjande av lokalt ledd utveckling och gynnsamma ekosystem för social innovation förstärker den sociala ekonomin och driver på förändring till en klimatneutral ekonomi i linje med den europeiska gröna given¹⁸ och industriplanen i den gröna given¹⁹. Med tanke på den sociala ekonomins viktiga roll i utvecklingen av den cirkulära ekonomin, liksom i medborgarledd produktion och distribution av förnybar energi, genom kooperativ för förnybar energi och andra energigemenskaper, kan övergripande och enhetliga industripolitiska åtgärder för återanvändning, reparation och återvinning bidra till en fungerande marknad för retrurråvaror och därigenom optimera den sociala ekonomins bidrag till målen i handlingsplanen för den cirkulära ekonomin²⁰. Samtidigt främjas konkurrenskraften hos Europas nettonollindustri. Enheter inom den sociala ekonomin som verkar på det digitala området har visat potentialen i att ge egenmakt till medborgarna och företagen att delta i en inkluderande och människocentrerad digital omställning samt spela en aktiv roll i uppfyllandet av målen i policyprogrammet för det digitala decenniet 2030 som inrättades genom beslut (EU) 2022/2481²¹ och den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet²². För att främja motståndskraften i denna gröna och digitala omställning uppdaterade kommissionen unionens industristrategi i maj 2021. I strategin fastställs utmaningarna för de 14 industriella ekosystemen, bland annat det för närhet och social ekonomi, för vilket en omställningsväg gemensamt har utformats.

¹⁸ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *Den europeiska gröna given* (COM(2019) 640 final).

¹⁹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En industriplan i den gröna given för nettonollåldern* (COM(2023) 62 final).

²⁰ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, *En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa* (COM(2020) 98 final).

²¹ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030 (EUT L 323, 19.12.2022, s. 4).

²² Europeisk förklaring om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet (COM(2022) 28 final).

- (16) Den sociala ekonomin behöver en stödjande ram för att nå sin fulla potential när det gäller att främja tillgång till arbetsmarknaden, social inkludering, kompetensutveckling, territoriell sammanhållning, ekonomisk demokrati, klimatneutralitet och hållbar ekonomisk utveckling. Med tanke på att den sociala ekonomin kan förekomma inom alla ekonomiska sektorer och påverkas av övergripande och sektorsspecifika politikområden måste de ramar som krävs beakta den sociala ekonomins särdrag och de ytterligare hinder som dess enheter ställs inför i sin utveckling och som begränsar deras förmåga att verka tillsammans med vanliga företag. Enheter inom den sociala ekonomin strävar inte i första hand efter att maximera effektivitet och vinster, utan främst efter att skapa positiva resultat för samhället. De behöver stödåtgärder samt gynnsamma finansiella, administrativa och rättsliga villkor som tar hänsyn till särdragen i deras affärsmodeller vad gäller styrning, vinstfördelning, arbetsvillkor och effekter. Sådana åtgärder gör att de exempelvis kan anställa arbetstagare som är mindre produktiva eller tillhandahålla sociala tjänster till rimliga priser. Det behövs övergripande strategier för att fastställa stödjande ramar. Detta kan innefatta regleringsåtgärder eller genomförande eller anpassning av politik och initiativ för att stödja den sociala ekonomins bidrag till sociala och miljömässiga mål samt öka deras ekonomiska och industriella värde. Genom dessa strategier bör det gå att följa framsteg och mäta hur effektiva initiativen är samt vid behov göra anpassningar och förbättringar, och de bör leda till att sektorns resultat blir effektivare och mer verkningsfulla. Strategier kan behöva antas på olika förvaltningsnivåer (nationella, regionala och lokala) beroende på den institutionella organisationen och ramen i varje medlemsstat. Beslutsfattare i regioner, städer och på lokal nivå kan anta strategier för den sociala ekonomin med tydlig koppling till mål och prioriteringar för regional utveckling och därmed öka den ömsesidiga nyttan.

- (17) För att utvecklingen och genomförandet av strategier för den sociala ekonomin ska lyckas är det viktigt att berörda parter inom den sociala ekonomin medverkar och att deltagande av de mest utsatta personerna underlättas. Flera medlemsstater har redan inrättat högnivågrupper som främjar dialog mellan offentliga myndigheter och enheter inom den sociala ekonomin²³ (till exempel Frankrikes högsta råd för den sociala och solidariska ekonomin, Spaniens råd för utveckling av den sociala ekonomin, Portugals nationella råd för den sociala ekonomin och Italiens nationella råd för den tredje sektorn). Nätverk av företrädare för den sociala ekonomin kan också utgöra en plattform för gemensamma åtgärder, och de kan underlätta samarbete och informationsutbyte samt skapa möjligheter för kapacitetsuppbyggnad och ömsesidigt lärande.

²³ [...]

- (18) Offentligt finansiellt stöd kan vara mycket viktigt för att enheter inom den sociala ekonomin ska kunna starta och utveckla sin verksamhet. Enheter inom den sociala ekonomin har i allmänhet svårare att få tillgång till finansiering än andra företag. Trots vissa förbättringar visade en analys av finansmarknaderna för sociala företag en bestående obalans mellan tillgång och efterfrågan när det gäller finansiering för sociala företag i Europa i fråga om tillgången till skuld- och kapitalfinansiering. Med tanke på att enheter inom den sociala ekonomin vill skapa positiva sociala och/eller miljömässiga effekter och endast kan ge begränsad, om någon, utdelning till sina finansiärer och ägare, passar de i allmänhet inte för investerare som strävar efter betydande ekonomisk avkastning. De stödåtgärder som finns för att hantera denna fråga tenderar att vara ofullständiga och skiljer sig avsevärt åt när det gäller effektivitet. Åtgärderna, som ofta tillhandahålls av inkubatorer, varierar från bidrag och stöd till rådgivning och kapacitetsuppbyggnad. Därför finns det fortfarande stort utrymme för förbättringar genom anpassad finansiering för olika etapper i livscykeln för en enhet inom den sociala ekonomin. Det skulle även kunna vara till nytta att ge ytterligare stöd för mobilisering av privat finansiering och andra kompletterande åtgärder för att förbättra enheternas tillgång till finansiering. En sådan metod är att låta enskilda sparare eller anställda med arbetsgivarfinansierade pensions- eller sparplaner välja en sparplan som investerar en del av deras sparade medel i ett socialt företag²⁴.

²⁴ Till exempel ”Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires” i Frankrike.

- (19) Unionen tillhandahåller många finansieringsmöjligheter till stöd för den sociala ekonomin. Europeiska socialfonden+, Europeiska regionala utvecklingsfonden som inrättats genom förordning (EU) 2021/1058²⁵, Fonden för en rättvis omställning som inrättats genom förordning (EU) 2021/1056²⁶, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som inrättats genom förordning (EU) nr 1305/2013²⁷, programmet för den inre marknaden som inrättats genom förordning (EU) 2021/690²⁸, InvestEU-programmet som inrättats genom förordning (EU) 2021/523²⁹ och, i förekommande fall, faciliteten för återhämtning och resiliens som inrättats genom förordning (EU) 2021/241³⁰ tillhandahåller alla finansiering. Unionen tillhandahåller även rådgivning genom plattformen fi-compass om utformning av finansiella instrument inom ramen för sammanhållningsfonderna. Medlemsstaterna och deras regionala och lokala myndigheter skulle kunna dra större nytta av dessa möjligheter genom att anta särskilda åtgärder för den sociala ekonomin. Tekniskt stöd³¹ är ett annat unionsinstrument som finns för att förbättra medlemsstaternas förmåga att utforma och genomföra åtgärder som stärker den sociala ekonomin.

²⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EUT L 231, 30.6.2021, s. 60).

²⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (EUT L 231, 30.6.2021, s. 1).

²⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 487).

²⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/690 av den 28 april 2021 om inrättande av ett program för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, området för växter, djur, livsmedel och foder och europeisk statistik (programmet för den inre marknaden) samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 99/2013, (EU) nr 1287/2013, (EU) nr 254/2014 och (EU) nr 652/2014 (EUT L 153, 3.5.2021, s. 1).

²⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 30).

³⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

³¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/240 av den 10 februari 2021 om inrättande av ett instrument för tekniskt stöd (EUT L 57, 18.2.2021, s. 1).

(20) Tillhandahållande av varor och tjänster till och samarbete med både offentliga myndigheter och vanliga företag är av avgörande betydelse för utvecklingen av den sociala ekonomin, för generering av intäkter och för att hjälpa enheter inom den sociala ekonomin att bli ekonomiskt självförsörjande. Tack vare flexibiliteten i unionens regler och strategier och de nationella reglerna och strategierna för offentlig upphandling kan upphandlande myndigheter använda offentlig upphandling mer strategiskt genom att fastställa innovativa, gröna och sociala kriterier som i slutändan bidrar till en mer hållbar, inkluderande och konkurrenskraftig ekonomi. De flesta upphandlingar tilldelas dock fortfarande uteslutande på grundval av pris. Då målet för enheter inom den sociala ekonomin är att erbjuda samhällliga och kollektiva fördelar snarare än tjänster till lägsta pris, är det svårt för dem att konkurrera vid vanliga offentliga upphandlingar trots att de kan tillföra ett större mervärde till upphandlingsförfarandet. Kapaciteten hos enheter inom den sociala ekonomin att bedriva verksamhet kan också ökas. Detta kan ske genom att de integreras mer systematiskt i de vanliga företagens värdekedjor samt samarbetar med dessa för att lämna gemensamma anbud vid offentliga upphandlingar och utveckla nya marknadsmöjligheter.

- (21) Offentliga myndigheter drar ofta inte största möjliga fördel av de nuvarande reglerna för statligt stöd för att stödja den sociala ekonomin när marknaden inte på egen hand kan förbättra tillträdet till arbetsmarknaden och den sociala inkluderingen. De begränsar sig istället till åtgärder under den allmänna nivån för stöd av mindre betydelse och använder inte möjligheten att införa åtgärder inom ramen för kommissionens förordning (EU) nr 651/2014³² (den allmänna gruppundantagsförordningen), såsom regionalstöd, riskfinansieringsstöd och stöd till rekrytering av arbetstagare med sämre förutsättningar. Stödet av mindre betydelse är just nu begränsat till 200 000 euro under tre år, men de nuvarande reglerna upphör att gälla den 31 december 2023 och genomgår för närvarande en översyn. I unionens regler för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse finns också utrymme för att tillåta statligt stöd. Offentliga myndigheter drar dock ofta inte full nytta av dessa möjligheter, särskilt inte när det gäller sociala tjänster för arbetsmarknadsintegration av utsatta personer. Det är nödvändigt att de offentliga myndigheterna först undersöker om en åtgärd utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

³² Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, EUT L 187, 26.6.2014, s. 1).

(22) Skattepolitik kan också spela en viktig roll för att främja den sociala ekonomin och säkerställa att enheterna inom denna har råd att verka tillsammans med vanliga företag. På så sätt skapas ett mer jämlikt affärsklimat samtidigt som det bidrar till social inkludering och förbättrad tillgång till arbetsmarknaden. Vissa medlemsstater har fastställt skatteregler som uppmuntrar till utveckling av sektorn, såsom skatteincitament som är anpassade till den sociala ekonomins behov, samtidigt som de erkänner dess mångfald och roll i att förebygga fragmentering. I flera medlemsstater består administrativa hinder för allmännyttiga donationer över medlemsstaternas gränser. Väl utformade skatteincitament för donationer till allmännyttiga enheter inom den sociala ekonomin kan främja deras finansiering, och detta kan även gälla gränsöverskridande donationer inom unionen i linje med den fördragsfästa principen om icke-diskriminering. Det erinras också om att vissa varor och tjänster, som ofta tillhandahålls av enheter inom den sociala ekonomin, kan omfattas av en reducerad mervärdesskattesats i enlighet med artikel 98 i och bilaga 3 till rådets direktiv 2006/112/EG.

- (23) Det är särskilt viktigt för enheter inom den sociala ekonomin att ha processer för utvärdering och hantering av sociala effekter då sådana hjälper dem att förstå och redogöra för sina effekter samt få tillgång till effektstyrd finansiering. Vid utvärdering av sociala effekter används mått och verktyg för att bedöma de sociala effekterna av en särskild insats eller ett särskilt initiativ. För hantering av sociala effekter inrättas system, processer och kapacitet som en organisation behöver för att proaktivt hantera och öka sina effekter. Det stora antalet tillgängliga ramar och verktyg kan dock bli en utmaning, särskilt för enheter med färre resurser. Övervakning av det sociala utfallet av offentliga investeringar möjliggör offentlig granskning, kan stödja motivet till att skattepengar används för stöd till enheter eller verksamheter inom den sociala ekonomin och kan bidra till att förhindra s.k. impact washing (att överskatta eller oriktigt påstå effekt). Metoder för utvärdering och hantering av sociala effekter som är väl genomtänkta, proportionerliga och anpassade till enskilda enheters behov skulle kunna vara till nytta här. De bör vara baserade på standardmetoder och standardindikatorer samt på faktorer såsom enheternas storlek, utvecklingsstadium och mångfald. En användbar ram för att påvisa resultat kan vara att koppla samman metoder för utvärdering och hantering av sociala effekter med FN:s mål för hållbar utveckling.

(24) Under det senaste årtiondet har den sociala ekonomin i EU blivit mer synlig och erkänd på nationell och regional nivå. Sektorns potential är dock fortfarande outnyttjad i många EU-länder. Bristande samordning och utbyte mellan länder vidmakthåller skillnaderna i utvecklingen av den sociala ekonomin. Därför kan medlemsstaterna tydligt vinna på att lära och utbyta bästa praxis. Även allmänhetens medvetenhet om den sociala ekonomin och dess positiva bidrag är begränsad. Det kan hämma utvecklingen av stödåtgärder och marknadsmöjligheter för den. Genom att lagstifta och säkerställa att nya lagar uppfyller behoven hos enheter inom den sociala ekonomin kan medvetenheten öka och ge enheterna större legitimitet samt därmed underlätta tillgången till finansiering och marknader. Nationella offentliga myndigheter och berörda parter har inlett flera initiativ, till exempel till särskild rättslig form, märkning och status³³ för den sociala ekonomin samt storskaliga informationskampanjer för att synliggöra och öka förståelsen av den. Andra framgångsrika reformer omfattar särskilda enheter för den sociala ekonomin som upprättats vid ministerier och förbättrad dialog mellan berörda parter och offentliga myndigheter. Det är mycket viktigt att synliggöra den sociala ekonomin för att helt kunna se dess positiva samhällseffekter, såsom underströks i handlingsplanen för den sociala ekonomin vid lanseringen av portalen till den sociala ekonomin.

³³ Rättslig status/kvalificering, ibland även kallade märkning, skiljer sig åt från rättslig form eftersom den kan användas av olika slags rättsliga former, däribland vinstdrivna och ideella organisationer.

- (25) Korrekta data och statistiska uppgifter är av vikt för att förbättra förståelsen av den sociala ekonomins affärsmodeller och fatta evidensbaserade politiska beslut. Det finns dock inte tillräckligt med tillförlitliga data om den sociala ekonomin, inbegripet om dess ekonomiska mervärde och resultat. Befintliga data är ofta ofullständiga och svåra att jämföra. Exempelvis har endast ett fåtal medlemsstater utvidgat sina nationella redovisningssystem för att samla in kompletterande data (t.ex. i satelliträkenskaper) om den sociala ekonomin, trots att det finns finansiellt stöd att få från EU:s budget för detta ändamål. Den sociala ekonomin ingår vanligtvis inte i statistiken över företagsstrukturer, till exempel när statistiken bygger på ekonomiska data som genereras av vinstdrivna företag och traditionella enheter inom den sociala ekonomin bara ingår i övriga kategorier. Om viktig statistik över den sociala ekonomins storlek, arbetsstyrka, utveckling och utmaningar gjordes tillgänglig, skulle strategier och åtgärder vara effektivare och bättre anpassade till olika situationer inom sektorn.
- (26) Mer allmänt kan främjandet av den sociala ekonomin ha avgörande betydelse för att målen för hållbar utveckling ska uppnås.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

SYFTE

1. I linje med principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter är syftet med den här rekommendationen att verka för tillgång till arbetsmarknaden och social inkludering genom att vägleda medlemsstaterna i främjandet av politiska ramar och regelverk till fördel för den sociala ekonomin och åtgärder som underlättar dess utveckling.

För att uppnå dessa mål rekommenderas att medlemsstaterna i linje med nationella befogenheter och med hänsyn till nationella omständigheter samarbetar med berörda parter för att erkänna, stödja och bygga vidare på bidragen från den sociala ekonomin.

2. Genom att främja den sociala ekonomin stöder denna rekommendation uppfyllandet av unionens tre överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning fram till 2030 i linje med handlingsplanen för den europeiska pelaren för sociala rättigheter.
3. Genom att främja den sociala ekonomin stimuleras också en rättvis och hållbar socioekonomisk och industriell utveckling. Den bidrar till den europeiska gröna given, till ekonomisk demokrati, till hållbar utveckling, till medborgarnas aktiva deltagande och till att förbättra den sociala och territoriella sammanhållningen i medlemsstaterna.

DEFINITIONER

4. I denna rekommendation gäller följande definitioner, med beaktande av medlemsstaternas befintliga rättsliga ramar:

- a) *social ekonomi*: en uppsättning privaträttsliga enheter som tillhandahåller sina medlemmar eller samhället varor och tjänster samt som omfattar organisationsformer såsom kooperativ, ömsesidiga bolag, föreningar (inbegripet välgörenhetsorganisationer), stiftelser eller sociala företag och andra rättsliga former som verkar enligt följande viktiga principer och särdrag:
- prioritering av människor och sociala och/eller miljömässiga syften framför vinst,
 - återinvestering av hela eller största delen av vinsterna och överskotten för att fortsätta att tjäna sociala och/eller miljömässiga syften och genomföra verksamheter som tjänar medlemmarna/användarna (*kollektivt intresse*) och/eller samhället i stort (*allmänt intresse*), och
 - demokratisk och/eller delaktighetsbaserad styrning.
- b) *socialt företag*: en privaträttslig enhet som tillhandahåller marknaden varor och tjänster på ett företagsinriktat sätt samt i enlighet med den sociala ekonomins principer och särdrag, och vars kommersiella verksamhet har sociala eller miljömässiga syften. Sociala företag kan bildas i olika rättsliga former.

- c) *social innovation*: en verksamhet som är social både till sitt ändamål och sina medel, särskilt sådan verksamhet som avser utveckling och genomförande av nya idéer (när det gäller produkter, tjänster, metoder och modeller), och som samtidigt tillgodoser sociala behov och skapar nya sociala relationer eller samarbeten mellan offentliga organisationer, civilsamhällesorganisationer eller privata organisationer, varigenom samhället gynnas och dess förmåga att agera förstärks³⁴. Social innovation drivs ofta av den sociala ekonomin.

FRÄMJA TILLGÅNG TILL ARBETSMARKNADEN OCH SOCIAL INKLUDERING GENOM DEN SOCIALA EKONOMIN

Tillgång till arbetsmarknaden

5. Medlemsstaterna rekommenderas att erkänna och stödja den sociala ekonomins särskilda mervärde som består i att förbättra tillträdet till arbetsmarknaden, verka för goda arbetstillfällen för alla och samtidigt främja rättvisa arbetsvillkor, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, jämlikhet och icke-diskriminering. Detta bör ske inom ramen för tillväxt för alla som tydliggjordes i riktlinjerna för medlemsstaternas sysselsättningspolitik för 2022, och i enlighet med deras nationella omständigheter, särskilt genom att
- a) upprätta eller uppmuntra partnerskapsinitiativ som låter enheter inom den sociala ekonomin medverka i utformningen och genomförandet av en aktiv arbetsmarknadspolitik,

³⁴ Enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013.

- b) säkerställa att offentliga myndigheter ger tillräckligt stöd till enheter inom den sociala ekonomin för att underlätta arbetsmarknadsintegrationen av kvinnor samt missgynnade och andra underrepresenterade grupper (såsom långtidsarbetslösa, personer som är drabbade av psykisk ohälsa, personer ej i arbetskraften, lågkvalificerade arbetstagare, personer med funktionsnedsättning, personer med migrantbakgrund eller minoritetsbakgrund vad gäller ras eller etniskt ursprung (inbegripet romer) samt unga och äldre arbetstagare) genom
- i) erkännande av arbetslivserfarenhet som skaffats vid enheter inom den sociala ekonomin, inbegripet sociala företag för arbetsmarknadsintegration som erbjuder sådana grupper sysselsättning och anpassat stöd,
 - ii) åtgärder för att hjälpa dessa grupper att förbereda sig för sysselsättning genom att få arbetslivserfarenhet i sociala företag så att de kan integreras på den öppna arbetsmarknaden,
- c) stödja samarbetsprojekt mellan offentliga arbetsförmedlingar, lokala myndigheter, enheter inom den sociala ekonomin, utbildningsanordnare och vanliga företag för att erbjuda unga människor som inte går någon utbildning eller har sysselsättning skräddarsydd yrkesvägledning och möjligheter till allmän och yrkesinriktad utbildning; dessa möjligheter kan inbegripa lärlingsutbildningar, praktikantprogram, personlig vägledning och möte med positiva förebilder samt syftar till att underlätta integrationen på arbetsmarknaden, i linje med den förstärkta ungdomsgarantin,
- d) verka för företagande i den sociala ekonomin, bland annat genom uppstartsföretag, som ett sätt att främja egenföretagande och andra sysselsättningsformer, utveckla ekonomisk verksamhet lokalt och hantera samhällsutmaningar genom innovativa och inkluderande affärsmodeller, och för att uppnå detta kan medlemsstaterna till exempel
- i) säkerställa att företagare i den sociala ekonomin har tillgång till socialt skydd,

- ii) överväga att införa incitament för att anställa nya arbetstagare,
 - iii) identifiera, bedöma och ta itu med möjliga administrativa nackdelar eller hinder för socialt företagande,
 - iv) främja uppstartskulturen inom den sociala ekonomin, kompetensutveckling för uppstartsföretag och fastställande av uppstartsföretagsvänliga ramvillkor samt inkludering av modeller för den sociala ekonomin som ett relevant verktyg i strategierna för uppstartsföretag,
- e) utforma strategier och anta åtgärder som främjar och integrerar jämställdhet i den sociala ekonomin, till exempel genom att
- i) utmana diskriminerande sociala normer och stereotyper om kvinnors och mäns kompetens, och en undervärdering av kvinnors arbete,
 - ii) tillhandahålla anpassat stöd för att stärka kvinnors egenmakt genom att minska skillnaderna mellan könen när det gäller sysselsättning genom att säkerställa jämlikt ledarskap och lika lön för lika arbete eller likvärdigt arbete,
 - iii) erbjuda tillgång till rådgivning och mentorskap för kvinnor som har målet att bli företagare och ledare i den sociala ekonomin,
- f) säkerställa att det finns rätt ram för överlåtelse av företag till anställda som kan bilda arbetstagar kooperativ och andra relevanta rättsliga former inom den sociala ekonomin för att förhindra att arbetstillfällen försvinner och bevara ekonomisk verksamhet, samtidigt som kompletterande tjänster och information om de sannolika kostnaderna och fördelarna med överlåtelse av företag till anställda tillhandahålls,
- g) samarbeta med enheter inom den sociala ekonomin så att fler personer med funktionsnedsättning kan komma ut på arbetsmarknaden, till exempel genom att utveckla hjälpteknik,

- h) främja arbetsmarknadsdialog i den sociala ekonomin för att säkerställa rättvisa arbetsvillkor, däribland rättvisa löner, och med iakttagande av arbetsmarknadsparternas oberoende,
- i) erkänna de särskilda demokratiska metoder som utvecklas vid enheter inom den sociala ekonomin.

Social inkludering

6. Med beaktande av de olika nationella sammanhangen rekommenderas medlemsstaterna att erkänna och stödja den sociala ekonomins roll i tillhandahållandet av tillgängliga och kvalitativa sociala tjänster samt vård- och omsorgstjänster och boende, även med beaktande av missgynnade grupper, i nära samarbete med offentligt tillgängliga sociala tjänster. Detta kan exempelvis omfatta att
- a) samarbeta med enheter inom den sociala ekonomin inom deras respektive åtgärdsområden när tjänster av allmänt intresse ska upprättas och tillhandahållas,
 - b) låta enheter inom den sociala ekonomin medverka i utformningen och tillhandahållandet av personcentrerade sociala tjänster samt vård- och omsorgstjänster, inbegripet för äldre personer, såsom framhålls i den europeiska strategin för vård och omsorg,
 - c) samarbeta med enheter inom den sociala ekonomin i utformningen och bedrivandet av vård och omsorg för barn och unga, inbegripet barn från missgynnade grupper, i linje med den europeiska barngarantin som inrättats genom rådets rekommendation (EU) 2021/1004³⁵ och EU:s strategi för barnets rättigheter³⁶.

³⁵ Rådets rekommendation (EU) 2021/1004 av den 14 juni 2021 om inrättande av en europeisk barngaranti (EUT L 223, 22.6.2021, s. 14).

³⁶ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén, EU:s strategi för barnets rättigheter (COM(2021) 142 final).

Kompetens

7. Medlemsstaterna rekommenderas att stödja utbildning och kompetensutveckling för den sociala ekonomin, särskilt genom att
- a) dra nytta av befintliga kompetensinventeringar som fastställer ekonomins och den reguljära arbetsmarknadens behov i syfte att förstå hur den sociala ekonomin kan bidra med kompetent arbetskraft och avhjälpa bristen på arbetskraft,
 - b) främja utbildning och kompetens i den sociala ekonomin genom att
 - i) bedriva kunskapsutbyte mellan enheter inom den sociala ekonomin samt utbilda organisationer och vanliga företag i syfte att höja den kompetens inom ledning, företagande och arbete som behövs för den digitala och den gröna omställningen (inbegripet kompetens för cirkulära verksamheter, färdigheter inom reparation och digital kompetens),
 - ii) omskola och fortbilda personer i livslångt lärande, inbegripet kvinnor och missgynnade grupper, och hjälpa dem i övergången till den öppna arbetsmarknaden, i linje med den europeiska strategin för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet och andra åtgärder som motsvarar de nationella särdragen,
 - iii) inkludera utbildning om, eller som tillhandahålls av, den sociala ekonomin i förteckningen över utbildning som kan täckas av individuella utbildningskonton³⁷, när så är lämpligt, och andra befintliga initiativ på nationell nivå,

³⁷ Rådets rekommendation av den 16 juni 2022 om individuella utbildningskonton 2022/C 243/03 (EUT C 243, 27.6.2022, s. 26).

- iv) främja utbildningsmöjligheter för arbetstagare för en eventuell karriär inom den sociala ekonomin, till exempel genom skräddarsydda rådgivnings- och utbildningsprogram baserade på principerna om utbildning för hållbar utveckling,
- c) skapa särskilda lärlingssystem inom social ekonomi för att stödja unga, särskilt de som inte har sysselsättning eller går någon utbildning, för att höja deras kompetens och förbereda dem för arbetsmarknaden samt göra det möjligt för den sociala ekonomin att utveckla talang inom sektorn, i linje med den europeiska ramen för ändamålsenliga lärlingsutbildningar av god kvalitet,
- d) främja integration av kompetens inom social ekonomi och socialt företagande i utbildningar på alla nivåer, särskilt i kurser i företagande och handelsstudier, t.ex. att främja enheter inom den sociala ekonomin som leds av studerande, inbegripet studerandekooperativ som en möjlighet till lärande, samt ge tillgång till rådgivning och mentorskap för enheter inom den sociala ekonomin och sociala företagare,
- e) skapa nationella kompetenscentrum för utbildning i social ekonomi och delta i transnationella initiativ som underlättar tillgången till specialistutbildningar för den sociala ekonomin, till exempel genom samarbete med anordnare av yrkesutbildning som verkar inom ramen för etablerade organ, såsom de yrkeskunskapscentrum som avses i rådets rekommendation av den 24 november 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft³⁸.

³⁸ Rådets rekommendation av den 24 november 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft, 2020/C 417/01 (EUR C 417, 2.12.2020, s. 1).

Social innovation och hållbar ekonomisk utveckling

8. Medlemsstaterna rekommenderas att förstärka den stödjande roll som enheter inom den sociala ekonomin spelar i främjandet av social innovation och centrala sektorer för lokal utveckling och sysselsättning. Detta kan uppnås genom att
- a) verka för ett gynnsamt ekosystem för social och platsbaserad innovation genom att underlätta initiativ för samarbete och partnerskap mellan enheter inom den sociala och cirkulära ekonomin, vanliga företag, finansiärer, lokala myndigheter och andra berörda parter. Detta kan till exempel ske genom att
 - i) inrätta eller främja innovationsnav eller innovationskluster för social och ekologisk innovation som är utformade för att möta lokala behov och prova gemensamma lösningar,
 - ii) låta enheter inom den sociala ekonomin delta i lokalt ledd utveckling, däribland genom att använda EU:s tillgängliga finansieringsinstrument,
 - iii) samverka med nationella och regionala kompetenscentrum för social innovation för att bygga nätverk, främja kapacitet och synergier, lyfta fram effektiva aspekter och ta fram viktiga verktyg och metoder för att stimulera social innovation.
 - b) säkerställa att politik som rör den sociala ekonomin är kopplad till industripolitik och till omställningen till en digital, klimatneutral och cirkulär ekonomi, genom nätverksarbete med teknikcentrum och centrum för social innovation, och främja den sociala ekonomin som ett sätt att stärka rättvisan och allmänhetens acceptans vad gäller omställningarna, med tanke på dess inriktning på samhällsmål och det faktum att den sociala ekonomin är förankrad i lokalsamhällena,

- c) anpassa regelverk till stöd för enheter inom den sociala ekonomin i den cirkulära ekonomin, till exempel säkerställa att rätt incitament finns för företag att skänka osålda och återlämnade varor till enheter inom den sociala ekonomin så att de kan repareras och återanvändas i stället för att förstöras samt för enskilda att skänka begagnade varor, se till att enheter inom den sociala ekonomin har tillgång till avfallsflödet och involvera dem i avfallsförebyggande strategier samt tillåta eller uppmuntra att matbanker samlar in livsmedelsöverskott,
- d) främja lokal utveckling och territoriell sammanhållning genom lokala initiativ och ekosystem för den sociala ekonomin, till exempel gemenskaper för energi, lösningar för delad mobilitet, digitala plattformskooperativ, tillhandahållande av vård och omsorg, överkomliga och allmännyttiga bostäder, jordbrukskooperativ och lokala korta livsmedelskedjor och marknader så att medborgarna får tillgång till lokala produkter och tjänster,
- e) främja tillgången för enheter inom den sociala ekonomin till digitala verktyg och ny teknik såsom öppen källkod, blockkedjeteknik och distribuerad databasteknik, stordata och artificiell intelligens och uppmuntra offentliga myndigheter att stödja utvecklingen av programvara med öppen källkod i samarbete med den sociala ekonomin och andra relevanta intressenter,
- f) främja inkluderingen av enheter inom den sociala ekonomin i den lokala och regionala utvecklingen genom att integrera dem i de befintliga ekosystemen för företags- och innovationsstöd.

UPPRÄTTA DE RAMAR SOM KRÄVS FÖR DEN SOCIALA EKONOMIN

9. Medlemsstaterna rekommenderas att utarbeta politiska ramar och regelverk till stöd för den sociala ekonomin. I detta syfte uppmuntras de att utforma och genomföra strategier som erkänner och stimulerar den, eller anpassa befintliga strategier eller andra politiska initiativ, i linje med denna rekommendation, EU:s handlingsplan för den sociala ekonomin och andra unionspolitiska riktlinjer.
10. Medlemsstaterna rekommenderas att inrätta mekanismer för samråd och dialog mellan offentliga myndigheter och företrädare för den sociala ekonomin. I detta kan ingå att inrätta högnivågrupper och stödja bildande och utveckling av nätverk för företrädare inom den sociala ekonomin.
11. I de strategier eller andra politiska initiativ som avses i punkt 9 bör medlemsstaterna erkänna den sociala ekonomins grundläggande principer, egenskaper och omfattning samt vara medvetna om att dess enheter kan ha en rad olika rättslig form och status samt är specifika för olika lagar och praxis på nationell, regional och lokal nivå. I detta sammanhang rekommenderas medlemsstaterna att stärka samarbetet med lokala och regionala myndigheter i utvecklingen av den sociala ekonomin.

12. Medlemsstaterna rekommenderas att investera i utvecklingen av förståelsen hos offentliga tjänstemän och myndigheter av den sociala ekonomin. Detta kan ske genom utbildningsprogram och transnationella och/eller mellanregionala initiativ för kapacitetsuppbyggnad, inbegripet initiativ inom ramen för programmet Interreg Europa som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1059³⁹. Initiativen bör vara inriktade på ömsesidigt lärande och utbyte av bästa praxis, med särskild tonvikt på främjande av samarbete mellan regionala och lokala myndigheter samt berörda parter inom den sociala ekonomin. Kommissionen kommer att stödja detta arbete enligt beskrivningen i punkt 23 a iii.
13. Medlemsstaterna rekommenderas, när så är lämpligt, att stärka den sociala ekonomins position i sin internationella samarbets- och utvecklingspolitik och att stärka sitt stöd till enheter inom den sociala ekonomin i utvecklingsländer.

Tillgång till offentlig och privat finansiering

14. Medlemsstaterna rekommenderas att skapa en gynnsam miljö för social finansiering på nationell, regional och lokal nivå, särskilt genom att
 - a) kartlägga finansieringsstrukturerna för enheter inom den sociala ekonomin, finansförmedlare och stödorganisationer samt göra en bedömning av deras behov och av hur pass effektiva befintliga stödprogram är,

³⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1059 av den 24 juni 2021 om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder (EUT L 231, 30.6.2021, s. 94).

- b) underlätta för enheter inom den sociala ekonomin att få tillgång till finansiering i rätt etapp i deras utveckling och som är anpassad efter deras behov; detta inbegriper bidrag eller andra stöd, kapital eller därmed likställt kapital för såddfasen och inledningsfasen, eller skuldfinansiering, kapital eller därmed likställt kapital eller mezzaninfinansiering under expanderingsfasen, samt innovativa finansieringsprogram såsom offentlig-privata partnerskap, plattformar för gräsrotsfinansiering och kombinationer av olika slags finansiella instrument eller bidrag och finansiella instrument,
- c) verka för att icke-professionella investerare har tillgång till hållbara affärsmodeller, sektorer, produkter och tjänster som den sociala ekonomin står bakom eller stöder,
- d) utvärdera kriterierna för tillgång till offentliga finansieringsprogram, inbegripet de som riktar sig till vanliga företag, för att undvika onödiga hinder för enheter inom den sociala ekonomin,
- e) mobilisera privat finansiering genom att göra offentliga garantisystem tillgängliga, i överensstämmelse med reglerna för statligt stöd, om så behövs för att uppmuntra specialinriktade och vanliga finansiärer att finansiera enheter inom den sociala ekonomin,
- f) öka medvetenheten om de specifika egenskaperna och behoven hos enheter inom den sociala ekonomin för att förbättra förmågan hos privata finansiärer att erbjuda anpassat finansiellt stöd,
- g) underlätta tillgången till stöd för affärsutveckling och investeringsberedskap för enheter inom den sociala ekonomin under hela verksamhetscykeln; detta kan till exempel ske genom medvetenhetshöjande stödprogram för inkubatorer för vanliga företag, företagsacceleratorer och andra stödorganisationer så att de utvidgar sitt stöd till enheter inom den sociala ekonomin, samt möjligheter till kapacitetsuppbyggnad för ledare av enheter inom den sociala ekonomin,

- h) erbjuda särskilda former av finansiellt stöd och kapacitetsuppbyggnad för att underlätta överlåtelse av företag till arbetstagare genom kooperativ och andra relevanta former av social ekonomi, och samtidigt tillhandahålla arbetstagarna kompletterande tjänster och information om deras potentiella kostnader och fördelar,
- i) erbjuda system som ökar tillgången till finansiering för enheter inom den sociala ekonomin, till exempel genom att låta enskilda sparare eller anställda med arbetsgivarfinansierade pensions- eller sparplaner välja en plan som investerar en del av deras sparade medel i ett socialt företag,
- j) på bästa sätt utnyttja den finansiering som finns inom ramen för sammanhållningsfonderna, inbegripet Europeiska socialfonden+ liksom inom ramen för medlemsstatskomponenten i InvestEU, faciliteten för återhämtning och resiliens samt liknande program och andra internationella, nationella och regionala resurser, genom att genomföra åtgärder och initiativ som särskilt utformats för enheter inom den sociala ekonomin,
- k) använda rådgivningen genom plattformen fi-compass om finansiella instrument som genomförs inom EU:s system för gemensam förvaltning för att utveckla återbetalningspliktiga finansieringsinstrument inom ramen för sammanhållningsfonderna.

Tillgång till marknader och offentlig upphandling

15. Medlemsstaterna rekommenderas att uppmuntra sina upphandlande myndigheter att göra strategiska inköp av varor och tjänster och eftersträva sociala mål, även med hänsyn till social innovation och miljömål. I detta syfte uppmanas de att fullt ut utnyttja de verktyg som finns tillgängliga inom ramen för unionens regler för offentlig upphandling, inbegripet de som är avsedda för organisationen av vissa tjänster, så kallade personliga tjänster och tjänster av allmänt intresse, genom ett särskilt system, inspirerat av solidaritetsprincipen. För att främja användningen av socialt ansvarsfulla och innovativa lösningar vid offentlig upphandling kan det behövas olika typer av politiska verktyg, som till exempel att

- a) anta strategier för vägledning och upphandling, inbegripet möjliga officiella mål, som stöds av ledarskapet och innebär ett åtagande som sträcker sig från politiskt håll till centrala beslutsfattare och budgetansvariga,
- b) ge vägledning på lämpliga administrativa nivåer för att underlätta tillgången till offentlig upphandling för enheter inom den sociala ekonomin,
- c) öka medvetenheten hos upphandlande myndigheter och företag om mervärdet i socialt ansvarsfull offentlig upphandling samt ge upphandlande myndigheter och enheter inom den sociala ekonomin tillgång till sakkunskap,
- d) uppmuntra upphandlande myndigheter att i sina anbudshandlingar hänvisa till särskilda krav i social- och arbetsmarknadslagstiftningen och kollektivavtalen, samt till sociala och miljörelaterade kriterier, som gäller för upphandlingen⁴⁰, begära att anbudsgivare bekräftar att de uppfyller kraven och införa övervakningsåtgärder,
- e) uppmuntra till strukturerade, öppna och icke-diskriminerande samtal med den sociala ekonomin och andra berörda parter i syfte att utforma en strategi för socialt ansvarsfull offentlig upphandling.

⁴⁰ Enligt artikel 30.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 094, 28.3.2014, s. 1), artikel 18.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 094, 28.3.2014, s. 65) samt artikel 36.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 094, 28.3.2014, s. 243).

16. Medlemsstaterna rekommenderas också att uppmuntra sina upphandlande myndigheter att dra bättre nytta av de flexibla bestämmelserna i EU:s befintliga rättsliga ram för att hjälpa enheter inom den sociala ekonomin att få tillgång till marknaden, till exempel genom att
- a) främja marknadsdialog, särskilt genom öppna och inkluderande preliminära marknadssamråd med ett urval av möjliga leverantörer,
 - b) reservera avtal för företag för arbetsmarknadsintegration eller aktörer vars personal består till minst 30 procent av personer med funktionsnedsättning eller missgynnade arbetstagare, i enlighet med artikel 24 i direktiv 2014/23/EU, artiklarna 20 och 77 i direktiv 2014/24/EU och artiklarna 38 och 94 i direktiv 2014/25/EU,
 - c) sätta proportionerliga och inkluderande urvalskriterier så att även små och innovativa sociala företag kan lämna anbud,
 - d) överge logiken om lägsta pris genom att använda sociala tilldelningskriterier i linje med regeln om det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet och sociala kontraktsklausuler samt sätta prestanda- eller funktionskrav i olika skeden av upphandlingsförfarandet, inbegripet i tekniska specifikationer,
 - e) dela upp kontrakt i delar, enlighet med artikel 46 i direktiv 2014/24/EU och artikel 65 i direktiv 2014/25/EU, även i syfte att underlätta samarbetet mellan vanliga företag och enheter inom den sociala ekonomin, samt använda förenklade förfaranden, särskilt för sociala och andra specifika tjänster så att processen underlättas för enheterna inom den sociala ekonomin,

- f) kräva särskilda märkningar i de tekniska specifikationerna, tilldelningskriterierna eller villkoren för fullgörande av kontraktet när upphandlingen avser byggtreprenader, varor eller tjänster med särskilda sociala eller miljömässiga egenskaper, i enlighet med artikel 43 i direktiv 2014/24/EU och artikel 61 i direktiv 2014/25/EU.
17. För att hjälpa enheter inom den sociala ekonomin att öka sin täckning på marknaden rekommenderas medlemsstaterna att främja samarbete mellan enheter inom den sociala ekonomin och vanliga företag, särskilt genom att
- a) öka medvetenheten om det sociala mervärdet genom att främja bästa praxis som uppmuntrar vanliga företag att engagera sociala företag i sina långsiktiga leverans- och värdekedjor och konsumenter att köpa varor och/eller tjänster som produceras av enheter inom den sociala ekonomin, även känt som ”sociala inköp”,
 - b) öka tillhandahållandet av mentorskap, kontaktskapande möjligheter och möjliggörande tjänster för att hjälpa enheter inom den sociala ekonomin att utveckla långsiktiga partnerskap med resten av företagsvärlden,
 - c) främja och stödja att anställda vid företag för arbetsmarknadsintegration arbetar med vanliga företag för att få erfarenhet på den öppna arbetsmarknaden,
 - d) hjälpa enheter och företagare inom den sociala ekonomin att dra bästa nytta av ny teknik för att få tillgång till privata marknader via digitala plattformar i den sociala ekonomins regi, samarbetsutrymmen och lärandetorg.

Statligt stöd

18. När en stödåtgärd som avser den sociala ekonomin utgör statligt stöd rekommenderas medlemsstaterna att med respekt för gällande regler på bästa sätt utnyttja reglerna för statligt stöd för att stödja den sociala ekonomin, i enlighet med förordning (EU) nr 651/2014, reglerna för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och regeln om stöd av mindre betydelse, genom att
- a) använda bestämmelserna i förordning (EU) nr 651/2014, särskilt
 - i) överväga investeringsstöd till små och medelstora företag (SMF), till exempel för förvärv av tillgångar i social infrastruktur i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) nr 651/2014, och främja användning av regionalt investeringsstöd till stödberättigade områden i enlighet med artikel 14 i förordningen,
 - ii) på bästa sätt utnyttja bestämmelserna som tillåter riskfinansieringsstöd till SMF i enlighet med artikel 21 och 21a i förordning (EU) nr 651/2014, till exempel genom att upprätta investeringsfonder med deltagande från privata investerare som specifikt stöder sociala företag bland annat genom att undersöka skattelättnader för oberoende privata investerare som är fysiska personer och som direkt eller indirekt tillhandahåller riskfinansiering till stödberättigade företag,
 - iii) överväga startstöd som gör att små icke börsnoterade unga företag kan ta del av olika stödinstrument, såsom lån till låg ränta, garantier med fördelaktiga avgifter eller bidrag i enlighet med artikel 22 i förordning (EU) nr 651/2014,

- iv) investera i människor genom att anta stödordningar för återintegrering av arbetstagare med sämre eller kraftigt sämre förutsättningar på arbetsmarknaden i enlighet med artiklarna 32 och 35 i förordning (EU) nr 651/2014,
- v) underlätta full integrering av arbetstagare med funktionsnedsättning i alla former av affärsverksamheter med stöd genom specifika bidrag, inbegripet lönesubventioner, till företag i enlighet med artiklarna 33 och 34 i förordning (EU) nr 651/2014,
- vi) stödja uppbyggnad eller uppgradering av lokal infrastruktur, vilken kan inbegripa lokal social infrastruktur, genom att bevilja stöd som täcker skillnaden mellan de stödberättigande kostnaderna och rörelseresultatet för investeringen i enlighet med artikel 56 i förordning (EU) nr 651/2014,
- vii) överväga stöd till processinnovation och organisationsinnovation för alla typer av företag, inbegripet enheter inom den sociala ekonomin och nystartade företag, i syfte att utveckla teknik samt stöd till innovativa större företag för samarbete med enheter inom den sociala ekonomin, om dessa är små och medelstora företag, i enlighet med artikel 29 i förordning (EU) nr 651/2014,
- viii) stödja den digitala och den gröna omställningens framgång genom att utnyttja de tillgängliga möjligheterna i enlighet med artiklarna 25–28 och 36 i förordning (EU) nr 651/2014.

- b) I linje med gällande regler för statligt stöd rekommenderas medlemsstaterna att undersöka vilka de tjänster är som tillhandahålls av enheter inom den sociala ekonomin som kan definieras och finansieras som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Dessa kan till exempel omfatta arbetsmarknadsintegration av utsatta personer, subventionerat boende eller hälsovård och sociala tjänster såsom barnomsorg, äldreomsorg eller vård av personer med funktionsnedsättning; kompensation för tjänster som uppfyller sociala behov kan på vissa villkor även undantas anmälningsskyldigheten, oavsett nivån på den ersättning som erhållits, inom ramen för kommissionens beslut av den 20.12.2011 (2012/21/EU)⁴¹,
- c) använda det utrymme som finns för att bevilja öppna stöd av mindre betydelse, med beaktande av att enheter som anförtrotts tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har ett högre tröskelvärde.

Beskattning

19. Utan att det påverkar reglerna för statligt stöd rekommenderas medlemsstaterna att överväga åtgärder för att
- a) säkerställa att skattesystemen inte står i vägen för den sociala ekonomin och bedöma huruvida skattesystemen tillräckligt uppmuntrar till dess utveckling,
 - b) utforma skattelättnader för den sociala ekonomin, om sådana inte redan beviljats, i linje med medlemsstaternas socialpolitiska mål och nuvarande praxis samt i enlighet med EU-rätten; dessa lättnader kan inbegripa

⁴¹ Kommissionens beslut av den 20 december 2011 om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (EUT L 7, 11.1.2012, s. 3).

- i) befrielse från bolagsskatt på innehållna vinster för enheter inom den sociala ekonomin,
 - ii) inkomstskattelättnader i form av avdrag eller skatterabatter för privata och/eller institutionella givare eller ett system enligt vilket skattebetalarna kan meddela skattemyndigheterna hur stor andel av deras skattskyldiga belopp de vill ska gå till allmännyttiga enheter,
 - iii) skattebefrielse på arbetslöshetsunderstöd som erhålls som ett engångsbelopp för att underlätta överföring av verksamhet till arbetstagar kooperativ,
- c) se över de skatteregler som enheter inom den sociala ekonomin måste iaktta och i möjliga fall göra dem färre,
- d) göra det lättare att praktiskt efterleva skattereglerna för allmännyttiga gränsöverskridande donationer, till exempel genom att utfärda standardformulär för en mottagande enhet i en annan medlemsstat som gäller donationsbeloppet och som identifierar både mottagaren och givaren,
- e) säkerställa att enheter inom den sociala ekonomin inte används för skatteflykt, undvikande av skatt, aggressiv skatteplanering eller penningtvätt och samtidigt se till att tillhörande administrativa förfaranden är effektiva och proportionerliga.

Utvärdering och hantering av sociala effekter

20. I linje med kommissionens åtgärder i punkt 23 a v rekommenderas medlemsstaterna att, i samarbete med enheter inom den sociala ekonomin och representativa organisationer, stödja användningen av processer för utvärdering och hantering av effekter, särskilt genom att
- a) införliva rutiner och metoder för mätning och hantering av sociala effekter i nationella politiska ramar och program som är kopplade till den sociala ekonomin,
 - b) tillhandahålla anpassat stöd baserat på god praxis för att hjälpa enheter inom den sociala ekonomin att använda enkla och praktiska metoder för utvärdering och hantering av effekter som förbättrar deras resultat, visar deras sociala effekter och underlättar tillgång till effektstyrd finansiering,
 - c) uppmuntra enheter inom den sociala ekonomin att mäta sina effekter genom att bygga upp kapacitet via öronmärkt kostnadseffektiv finansiering samt att använda delar av de offentliga medel som de erhåller (bidrag eller avtal) till sådana mätningar.

Synlighet och erkännande

21. Medlemsstaterna rekommenderas att öka medvetenheten om den sociala ekonomin och hur denna bidrar till att uppfylla sociala och miljömässiga mål, särskilt genom att
- a) överväga att upprätta eller anpassa särskilda rättsliga former, organisationsformer, märkningar och/eller certifieringssystem för den sociala ekonomin som baseras på bedömningar av deras möjliga mervärde samt överväga ett frivilligt och ömsesidigt erkännande av märkningar och certifieringar som används i andra medlemsstater. Sådana bedömningar bör innehålla en analys av hur de kan förbättra kunskapen om den sociala ekonomin och stödja dess utveckling genom att erbjuda vissa fördelar, såsom flexibilitet vid vissa förfaranden för anbud/upphandling. Kommissionen kommer att stödja detta arbete enligt beskrivningen i punkt 23 a vi,
 - b) stödja informationskampanjer och evenemang för att öka medvetenheten om den sociala ekonomin, däribland för de yngre generationerna, i samarbete med relevanta förvaltningsnivåer och andra institutioner (t.ex. universitet),
 - c) sprida framgångsrika pilotinitiativ och god praxis som bedrivs av enheter inom den sociala ekonomin samt främja åtgärder för att upprepa och utvidga denna goda praxis genom den sociala ekonomins nätverk och information till allmänheten.

22. Medlemsstaterna rekommenderas att övervaka den sociala ekonomins utveckling och resultat genom att främja forskning samt insamling av statistik och kvantitativa och kvalitativa data på ett kostnadseffektivt sätt, särskilt genom att
- a) dra största möjliga nytta av det stöd som kan erhållas från kommissionen för att utvidga sina nationella redovisningssystem för att samla in kompletterande och jämförbara data (satelliträkenskaper) och anpassa viktiga hushållsundersökningar (såsom arbetskraftsundersökningen och undersökningar som förs in i EU-SILC) för information om deltagande i den sociala ekonomin, inbegripet disaggregerade data om kön och ålder (och i möjliga fall andra uppdelningar) för att förstå effekterna på sysselsättningen,
 - b) uppmuntra till samarbete om utveckling av statistik mellan offentliga myndigheter, forskningsorganisationer och den sociala ekonomin, och samtidigt utvidga informationskällorna såsom register, administrativa data, undersökningar och folkräkningar för att få in korrekta data,
 - c) stödja akademisk och oberoende forskning om social ekonomi, bland annat genom samarbete inom den akademiska världen, offentliga myndigheter och den sociala ekonomin.

UNIONSSTÖD

23. Rådet välkomnar kommissionens avsikt att stödja genomförandet av den här rekommendationen genom att tillsammans med medlemsstaterna utarbeta politiska ramar och regelverk till fördel för den sociala ekonomin. Detta innefattar i synnerhet följande:
- a) Genomföra initiativen i handlingsplanen för den sociala ekonomin, vilka består i att
 - i) lansera och upprätthålla inkörsporren till den sociala ekonomin i EU, en tydlig kontaktpunkt för berörda parter inom den sociala ekonomin för information om finansieringsmöjligheter, strategier, nätverk/plattformar och initiativ inom EU, inbegripet kapacitetsuppbyggnad,
 - ii) offentliggöra analyser av befintliga skattemässiga ramar för den sociala ekonomin i medlemsstaterna och beskattning av gränsöverskridande donationer till allmännyttiga organisationer samt av principen om förbud mot diskriminering,
 - iii) underlätta möjligheterna för offentliga tjänstemän till ömsesidigt lärande i ämnen som rör den sociala ekonomin genom att anordna webinarier och seminarier; dessa evenemang kan vara baserade på kartläggning samt insamling och utbyte av god praxis inom olika politikområden som är relevanta för den sociala ekonomin så att deltagarna kan utbyta kunskaper och identifiera framgångsrika strategier eller relevanta politiska initiativ; evenemangen kan även utgöra en möjlighet till regelbundna utbyten av bästa praxis och ömsesidigt lärande mellan samordnare för den sociala ekonomin i medlemsstaterna,

- iv) på ett målinriktat vis samla in kvantitativa och kvalitativa underlag om hur den sociala ekonomin verkar och är strukturerad i medlemsstaterna, däribland genom stöd till forskning inom ramen för Horisont Europas arbetsprogram för 2023–2024⁴²,
- v) stödja utvecklingen av utvärdering och hantering av sociala effekter genom att kartlägga och granska befintlig praxis, däribland hur denna uppfyller behoven och kapaciteten hos enheter inom den sociala ekonomin, för att bättre kunna förstå och använda den⁴³. Detta arbete kommer att genomföras i nära samråd med berörda parter och syfta till att ta fram enkla standardmetoder för enheter inom den sociala ekonomin så att dessa kan bedöma och visa vilka sociala effekter de har,
- vi) inleda en studie om nationella märkningar och certifieringssystem inom den sociala ekonomin med kartläggning av aktuella initiativ, identifiering av god praxis samt gemensamma egenskaper och kriterier och förse medlemsstaterna med en gemensam metod och vägledning i syfte att uppnå ömsesidigt erkännande på frivilliga grunder,
- vii) erbjuda medlemsstaterna tekniskt stöd för reformer som ska främja den sociala ekonomin både bilateralt och i flera länder,
- viii) främja transnationellt samarbete inom social innovation genom det europeiska kompetenscentrumet för social innovation, den europeiska tävlingen för social innovation och det framtida nätverket av sociala företagare och innovatörer som stöds genom programmet för den inre marknaden,

⁴² *Commission Implementing Decision on the adoption of the work programme for 2023-2024 within the framework of the specific programme implementing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation and on its financing* (inte översatt till svenska), COM(2022) 7550.

⁴³ Kommissionen ska tillsammans med OECD offentliggöra en rapport som visar och förklarar anpassade metoder som enheter inom den sociala ekonomin i Europa redan har granskat samt som analyserar deras syfte, omfattning och huvuddrag och illustrerar god praxis.

- ix) stödja och gemensamt genomföra omställningsvägen för det industriella ekosystemet i närsamhället och den sociala ekonomin⁴⁴ genom åtaganden från berörda parter och stöd för samarbete mellan berörda parter i ekosystemet om den gröna och digitala omställningen,
 - x) fortsätta att förbättra tillgången till finansiering för sociala företag och andra enheter inom den sociala ekonomin, till exempel via finansiella produkter i InvestEU-programmet,
 - xi) använda socialt ansvarsfulla sociala upphandlingsförfaranden i kommissionens anbudsförfaranden,
 - xii) driva *Youth Entrepreneurship Policy Academy*, som främjar ungt företagande, bland annat för kvinnliga och sociala entreprenörer, genom att arbeta tillsammans med nationella beslutsfattare och nätverk för ungt företagande,
 - xiii) genomföra en studie som undersöker om de tillgängliga uppgifterna motiverar lättnader i reglerna om stöd till sociala företags tillgång till finansiering och när det gäller stöd till rekrytering av arbetstagare med sämre eller kraftigt sämre förutsättningar, i enlighet med förordning (EU) nr 651/2014,
 - xiv) utvärdera genomförandet av planen.
- b) Övervaka och bedöma genomförandet av den här rekommendationen.

⁴⁴ [Rapporten om omställningsvägen för närsamhället och den sociala ekonomin.](#)

- c) Med utgångspunkt i medlemsstaternas rapporter enligt punkt 27 ta fram en rapport om utvärderingen av de åtgärder som vidtagits till följd av rekommendationen, även i nära samarbete med Europeiska kommissionens relevanta expertgrupper om den sociala ekonomin och sociala företag, och som ska överlämnas till sysselsättningskommittén och kommittén för socialt skydd för diskussion.

GENOMFÖRANDE, ÖVERVAKNING OCH UTVÄRDERING

- 24. Med beaktande av de nationella omständigheterna rekommenderas medlemsstaterna antingen att införa eller uppdatera sina strategier för den sociala ekonomin, eller att integrera den sociala ekonomin i relevanta strategier eller andra politiska initiativ, inom 24 månader efter att den här rekommendationen har antagits.
- 25. I linje med målen för denna rekommendation rekommenderas medlemsstaterna att när så är lämpligt granska och förbättra sina administrativa och institutionella system på alla förvaltningsnivåer, till exempel genom att överväga att
 - a) upprätta en gemensam kontaktpunkt för effektiv och passande hjälp till enheter inom den sociala ekonomin, såsom tillgång till finansiering och annat stöd,
 - b) etablera nationella, lokala och/eller regionala kontaktpunkter för den sociala ekonomin som verkar som ambassadörer för denna och främjar sektorn, tillhandahåller kollegialt stöd, underlättar tillträde till EU-finansiering och nationell finansiering samt håller kontakt med de nationella och regionala myndigheter som förvaltar EU-fonder,
 - c) utse samordnare för den sociala ekonomin inom de nationella offentliga institutionerna. Dessa bör ha ett tydligt mandat och ansvar samt tillräckliga resurser för att effektivt kunna samordna och övervaka rekommendationen samt säkerställa att de statliga organen fattar samstämmiga beslut som också är förenliga med EU-institutionernas.

26. Medlemsstaterna rekommenderas att på nationell nivå övervaka och utvärdera de åtgärder som vidtas för att uppnå målen i den här rekommendationen, däribland genom regelbundna dialoger med regionala och lokala myndigheter samt enheter inom den sociala ekonomin eller representativa organisationer som ska ge information och råd om samt åtfölja utvärderingen, övervakningen och genomförandet av medlemsstaternas strategier för den sociala ekonomin eller andra relevanta politiska initiativ som har med den sociala ekonomin att göra.
27. Medlemsstaterna rekommenderas att avlägga rapport till kommissionen om hur genomförandet av rekommendationen fortskrider senast fyra år efter det att den antagits och igen fem år därefter. För att begränsa den administrativa bördan bör rapporteringen på bästa sätt utnyttja befintliga verktyg och ta hänsyn till nationella omständigheter.

Utfärdad i

På rådets vägnar

Ordförande
